

Társulati élet

AZ MKBT XXXVI. ORSZÁGOS VÁNDORGYŰLÉSE

A Társulat XXXVI. Barlangnapját a BEAC Barlangkutató Csoport rendezte június 26–28. között Aggteleken. A háromnapos rendezvényen a regisztrált résztvevők száma minden eddigi rekordot megdöntve, 462 fő volt. A táborhely az aggteleki kemping melletti elkerített területen került kialakításra. A regisztrált résztvevők a BEAC Barlangkutató Csoport történetét és a Baglyok Szakadéknak bejárési útmutatóját tartalmazó kiadványt kaptak kézhez.

A rendezvény ideje alatt a résztvevőknek lehetősége nyílt Aggtelek és környéke, az Alsó-hegy, valamint az Esztramos barlangjaiban való túrázásra.

Szombaton a Baradla barlang Vörös-tó – Aggtelek közötti szakaszán lebonyolított, a **Marcel Loubens Kupáért** folyó barlangi ügyességi versenyen az alábbi eredmény született:

I. helyezés: Papp Ferenc Csoport I. csapata (*Csekő Árpád, Maucha Gergely, Szabó Lénárd*)

II. helyezés: Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület III. csapata (*Botos Zsolt, Bogsán Ákos, Bogsán Zsolt*)

III. helyezés: Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület I. csapata (*Ferenczy Gergely, Bátori Károly, Dajka Zsolt*)

Szombaton délután a Barlangmúzeum épületében tudományos előadások hangzottak el. Az esti táborünnél került sor a Cholnoky pályázat, majd a barlangverseny eredményhirdetésére, mely utóbbinál a szervezők a győztes csapatok tagjait ez alkalommal értékes felszerelési tárgyakkal is díjazták.

A rendezvény programját gazdagította Tihanyi Péter hullőket és kétélűtüket bemutató kiállítása a Barlangmúzeum épületében.

Fleck Nóra

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZAT

A Magyar Karszt-és Barlangkutató Társulat Elnöksége és a KTM Természetvédelmi Hivatal annak érdekében, hogy elősegítse a Társulat keretében folyó karszt-és barlangkutatói tevékenységet, főként a kutató és feltáró munka megfelelő szintű dokumentálását, az elért eredmények összefoglalását, valamint ezek értékelését, Cholnoky Jenőről elnevezett pályázatot ír ki évenként ismétlődően. Az 1992. évi pályázat az előző évekhez hasonlóan csoport és egyéni kategóriában került meghirdetésre.

A pályázatra csoport kategóriában 10, egyéni kategóriában pedig 4, a pályázati kiírásnak megfelelő, értékelhető pályamű érkezett be.

A Bíráló Bizottság a Természetvédelmi Hivatal által rendelkezésre bocsájtott keret alapján a csoport kategóriában az alábbi sorrendet állapította meg:

I. díj:

Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport 93 pont
12 000 Ft

II. díj:

Acheron Barlangkutató Szakosztály 82 pont
9 000 Ft

MÁFI Barlangkutató Csoport 82 pont

III. díjat a Bíráló Bizottság nem adott ki.

A csoport kategóriában adható különdíjakat a Bíráló Bizottság a **Gerecse Barlangkutató Egyesületnek**, a barlangfeltárás-barlangvédelem és a tudományos eredmények dokumentálásáért 5 000 Ft a **Tatabányai Barlangkutató Egyesületnek** barlangvédelmi tevékenységéért 3 000 Ft értékben ítélte oda.

A Bíráló Bizottság az egyéni pályázatok szakmai értékének elbírálására független szakértőket kért fel. Ezen írásos vélemények alapján az egyéni kategóriában az alábbi döntés született:

A Veress Márton: Paleokarsztos sasbércék felszínfejlődése a Bakony Hajag-Papod hegycsoportjában; **a Veress Márton-Futó János:** Fedett paleokarsztos térszíneken végbemenő lepusztulás és felhalmozódás kimutatása a Bakony hegységben; és **a Veress Márton-Péntek Kálmán:** Keveredési korrózióval kialakult barlangok kioldástörténetének leírása, gömbüstjeik felhasználásával c. pályázati anyagokat a Bíráló Bizottság együtt értékelte, s azokat helyezés nélküli 5 000 Ft értékű pénzjutalomra javasolta az alapos dokumentálás, és a szokásostól eltérő megközelítések felhasználása miatt.

Fleck Nóra

A csoport pályázat értékelésének szempontjai és pontszámai

Csoport	össze- foglaló 0-10	feltárás védelem 0-25	tudomá- nyos 0-25	doku- ment. 0-25	csoport- élet 0-15	össz pontsz. 0-100	helyezés
Alba Regia Barlangkutató Csoport	9	17	19	22	15	82	II.
Gerecse Barlangkutató Egyesület	9	15	19	11	11	65	K.díj
Acheron Barlangkutató Szakosztály	8	23	22	17	12	82	II.
Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport	10	23	25	20	15	93	I.
MÁFI Barlangkutató Csoport	10	22	22	17	11	82	II.
Bakony Barlangkutató Csoport	7	8	13	15	5	48	
Benedek Endre Barlangkutató Csoport	0	10	8	5	12	35	
Heliktit Barlangkutató Csoport	2	5	3	5	12	27	
Labirint Barlangkutató Csoport	7	11	9	7	12	46	
Tatabányai Barlangkutató Egyesület	7	15	12	11	8	51	K.díj

KITÜNTETÉSEK, JUTALMAK

A Társulat Érembizottságának javaslatára a Választmány a Társulat érdekében hosszú időn át végzett kimagasló társadalmi munkáért adományozható *Herman Ottó* éremmel tüntette ki

Juhász Márton,

aki 1974 óta a Társulat tagja. 1973-ban kapcsolódott be a Tatabányai Szénbányák Barlangkutató csoportjának munkájába, majd 1976-tól tíz éven át vezette a Vértes László Karszt- és Barlangkutató Csoportot, 1988-tól pedig a Gerecse Barlangkutató Egyesület elnöke. A dunántúli barlangkutató csoportok összefogása érdekében 1987-ben megalapította a Társulat Észak-dunántúli Területi Szervezetét, amelynek elnöki tisztét kezdettől 6 tölti be.

Kutatásvezetőként részt vállalt csoportja munkaterületének, a Gerecse hegységnek az elmúlt 15 évben történt szinte valamennyi jelentősebb barlangfeltárásában. A feltáró munkák mellett, azokkal összhangban, tevékenysége elsősorban a barlangok kataszterezésére és alapdokumentációjának (térkép, leírás) elkészítésére irányult. A Társulat érdekében végzett munkája igen szerteágazó. Aktív részese volt a Magyar Szpeleológiai Oktatási Rendszer kialakításának, valamint tanfolyamok, táborok szervezésével az abban foglaltak gyakorlati megvalósításának.

A karszt- és barlangkutató területén kiemelkedő tudományos munkásságért adományozható

Kadić Ottokár-éremmel tüntette ki a Választmány **dr. Hír Jánost**,

aki 1974 óta a Társulat tagja. A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett biológia-földrajz szakos tanári oklevelet 1981-ben. Kezdetben nevelőtanárként működött, majd 1984-ben került a Pásztói Múzeumhoz. Általános és középiskolás diákok bevonásával rendszeres ásatásokat végzett a bükk barlangokban (Pongorlyuk, Pes-kő-barlang). Az ásatások során ezekből a barlangokból, valamint nyíltszíni üledékekből előkerült őslénytani anyagok feldolgozásával szerezte meg 1984-ben az egyetemi doktori címet, 1990-ben pedig a földrajztudományok kandidátusa fokozatot. Munkáját mindenkor a pontosság jellemzi. Igen jelentős – sok esetben barlangokkal kapcsolatos – népszerűsítő cikkeinek sorozata, melyek főleg az Élet és Tudományban jelentek meg.

A kollektív feltáró tevékenységért adományozható *Vass Imre-émlékklappal* tüntette ki a Választmány a **Magyar Állami Földtani Intézet Barlangkutató Csoportját** a pilisi barlangok – különösen a Leány-barlang – kutatásában, feltárásában elért kimagasló eredményeiért.

A kitüntetések átadására Aggteleken, a Barlangnapon került sor, 1992. június 27-én.

Fleck Nóra

TÁRSULATI KÖZPONTI KUTATÓTÁBOR

Az 1992. évi Társulati Központi Kutatótábort a Gerecse Barlangkutató Egyesület rendezte meg július 18–26. között a Gerecse-hegységben, Pusztamaróton. A tábor pénzügyi alapját a részvételi díjak, a Magyar Természetvédők Szövetsége táborpályázatán elnyert támogatás, valamint a rendező csoport hozzájárulása teremtette meg.

A kutatótábor munkájába a vártnál jóval kevesebb, mindössze 24 regisztrált résztvevő kapcsolódott be, tábori napjaik száma összesen 135. A velük lévő 7 gyermek 41 napot töltött a táborban, a nagyobbak a munkaprogramban is részt vettek. Az 1–2 napig jelenlévő, de nem regisztrált, a szolgáltatásokat igénybe nem vevő, azonban a munkákba besegítő 4–5 kutató tábori napjainak száma kb. 10-re tehető. Az aktív átlaglétszám így napi 18–20 fő volt.

A résztvevők többsége a rendező csoport tagjaiból került ki, rajtuk kívül 6 csoport 9 tagja és 1 egyéni kutató lett regisztrálva. Fentiekén kívül a Társulat részéről Fleck Nóra, a KTM Barlangtani Intézet részéről Hazslinszky Tamás látogatta meg a tábort. Az utolsó két

napon a tábor vendége volt a szlovéniai „Jamarsko Društvo Sežana” 14 tagja, akiknek egyhetes magyarországi barlangos körútjuk első állomása volt e gerecsei program.

A tábor keretében július 18–25. között, a Gerecse Barlangkutató Egyesület és az MKBT Oktatási Bizottsága közös szervezésében megrendezésre került barlangkutatói tanfolyam hallgatói közül 8 fő végig, további 3 fő csak a vizsganapon volt jelen. Az előadásokat, gyakorlatokat tartó 7 oktató összesen 11 napot töltött a táborban.

Bár a Központi-Gerecse területe bőséges kutatási lehetőséget kínált, a létszám a feltáró munkát 3 objektumra korlátozta.

A Pisznicéi-zsombolyban az 1990. évi Központi Táboron feltárt vízszintes járatszakaszhálószerűsítése folyt. A motoros csörlő meghibásodása miatt sajnos itt a munka néhány műszak után be is fejeződött, számottevő eredményt addig nem sikerült elérni.

Ezt követően a feltáró munkák a Nagy-Gerecsére, az ún. „laktanya melletti töbrökre” koncentráltak.

A nagyobbik, kb. 45–50 m hosszúságú, 15–20 m szélességű, 2–2,5 m mélységű töbör DK-i végződésében kialakult 8–10 m átmérőjű, 5 m mélységű meredek falú tölcser aljáról indított 2x2 m-es szelvényű kutatóakna oldalfalain 3–3,5 m-es mélységben bukkant elő a szálkő, majd – nagy megdőbbenésre – az aknától is jelentkezett a szálaban álló dachsteini mészkő. Az aknából DNy-i irányba kitorva egy 4,5 m hosszúságú, lapos, vízszintes járatot sikerült feltárni. Az ennek talpán végigfutó járhatatlanul szűk hasadék kb. 0,5 m után feltágul, alját laza kötőrmelék tölti ki. Az innen kiáramló s időnként igen intenzív hűvös huzat a továbbkutatás szempontjából biztató, de a további bontás csak a szűkület gépi erővel történő kitérítése után lehetséges.

A nagy töbör melletti kisebbik, 8–9 m átmérőjű, 2,5 m mélységű, az állandóan kellemetlenkedő rovarok

miatt Legyesnek elnevezett töbör mélypontján a bontás ugyancsak 2x2 m-es szelvényvel indult. A kötőrmelékes humusz és vályogosodott lösz átmozgatott, helyenként erőteljesen kimosódott elegyét feltáró kutatóakna először a nyugati oldalfal 3,5 m-es mélységében érte el a szálaban álló kőzetet, majd 4,5 m-es mélységben a keleti oldalfalon is felbukkant a dachsteini mészkő. Ettől kezdve a bontás egy 1,5–2 m átmérőjű, függőleges, körben szálkővel határolt, de kötőrmelékes humusszal teljesen kitöltött barlangjáratban haladt, melyben a tábor végéig 8,5 m-es mélységet sikerült elérni. (A tábor követően 12 m-es mélységben nyílt meg légteres járat, 1992 végére a Legyes-barlang mélysége 19,5 m-re növekedett.)

Juhász Márton

BARLANGKUTATÓ CSOPORTJAINK ÉLETÉBŐL

A Barlangtani Intézet – az előző évekhez hasonlóan – elkészítette a barlangkutató csoportok éves jelentéseinek barlangonkénti feldolgozását. A Társulat kutatócsoportjai, illetve kollektívái közül 1992. évi tevékenységéről 21 adott le jelentést. Barlangkutatásra (feltárás, dokumentálás, tudományos vizsgálat, stb.) vonatkozó tényszerű vagy tájékoztató adatok 20 jelentésben szerepelnek. A beérkezett 4 egyéni kutatási jelentés közül 3 tartalmaz barlangkutatási adatokat, egy jelentés általános témájú.

Feltáró kutatást 19 csoport összesen 91 karsztobjektumban folytatott. E munkák eredményeként az 1992-ben feltárt új barlangok és barlangszakaszok összhosszúsága eléri a 2170 métert. A feltárások eredményeként 12, a kataszteri adatfelvételek során 113, azaz összesen 125 új barlang vált ismertté. Térképezést 16 csoport végzett, összesen 188 karsztobjektumról készítve felmérést. A felmért járáthosszúság megközelíti a 3700 m-t, az első felmérésű barlangok, barlangszakaszok összáráthossza meghaladja a 2600 m-t.

Az 1992-ben kutatott karsztobjektumok – területi és szakmai bontásban

A szakmai bontás bal oldali oszlopában szerepelnek azok az objektumok, ahol csak a tevékenység ténye került dokumentálásra, a jobb oldali oszlopban feltüntetett objektumoknál a jelentések adatokat, eredményeket is tartalmaznak.

Terület	feltárás	védelem	geológia	genetika morfol.	hidrológia	klimat. terápia	őslénytan	régészet	biológia	térkép	fotó	leírás	össz. kut.bg	új bg.										
4100 Mecsek	3	1	1						3	1	5	1	4	12	1									
4400 Bakony	15	10	19	1	3	3	1	2	2		9	38	20	38	77	13								
4500 Vértes		1	1	1				1	1	2	1	1			1									
4600 Gerecse	7	10	42	2	2			10	2	1	1	17	1	24	24	54	101	17						
4700 Budai-hegység	9	7	6	1	3	1	4	1	2	2	2		2	1	3	6	1	5	5	22	2			
4800 Pilis	15	4	2		1			1		1	1			3	3	10				29	3			
5200 Börzsöny-Cserhát-Mátra-Karancs			1	1																	1	2		
5300 Bükk	3	2	2					1	1					1	6	4	3	1	6	2		17		
5400 Aggteleki Karszt	3	1	3	1										1								1	9	
5500 Tokaji-hegység			2											3	108		37	118					121	89
Összesen:	55	36	79	5	3	8	1	7	3	5	3	18	3	5	6	36	11	188	3	97	233	391	125	